

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

DOMINICA EXAUDI.

Evangelium Joh. 15. v. 26. & 16. v. 4.

EXORDIUM.

CUm Israëlita tribus diebus ambulassent per solitudinem, nec invenirent aquam: tandem venerunt in Marâ, nec poterant bibere aquas de Marâ, eò quod essent amaræ. Tum clamavit Moses ad Dominum, qui ostendit ei lignum: quod cum misisset in aquas, in dulcedinem versæ sunt, Exod. 15. v. 22. seqq.

Hic exemplum nobis ostenditur, quid in angustiis & calamitatibus constitutis agendum sit. Nos equidem in eremo hujus mundi peregrinamur, cum Paulo lamentantes: Usque in hanc horam & esurimus & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cadimur, & instabiles sumus, 1. Cor. 4. v. 11. Sed Christus lignum vitæ est, qui cruce suâ nostram crucem adedò edulcavit, ut jam Deum diligentibus omnia in bonum cooperentur, Rom. 8. v. 28. Sed & idedò invocari vult, sicut & Israëlita ad Dominum clamarunt, cum aquas amaras in Marâ bibere nequiverunt. Propè enim est Dominus invocantibus eum, Psalm. 145. vers. 18. 19.

Hujus rei commonet nos hodiernæ Dominicæ appellatio Exaudi, sicut antiquitus appellata est, quia in Ecclesiâ Latinâ in Introitu cantarunt: Exaudi Domine vocem meam, quâ clamo ad te, miserere mei, & exaudi me, ex Psal. 27. v. 7.

Quo ipso in memoriam nobis revocatur, divina Majestas & gloria: quia non potest homo accipere quicquam, nisi fuerit ei datum de cælo, Joh. 3. v. 27.

Admonemur de divinâ virtute & omnipotentia, juxtâ quam unicuique dare potest petitiones cordis sui, Psal. 37. v. 4. præ multitudine fortitudinis, & roboris & virtutis neque unum deficit, Esa. 40. v. 26.

Nec minus commonesimus de veritate ejusdem, ipse siquidem dixit: Invoca me in die tribulationis, & eripiam te, & glorificabis me, Psal. 50. v. 15.

Sicut igitur ante octiduum ad Rogate invitati sumus per Christum, quando dixit: Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit perfectum. Ita hodiè Exaudi sequitur, ubi Christus iterum de Spiritu sancto à Patre nobis mittendo, certiores nos reddit, quod sit Consolator in adversitate, Doctor in ruditate, & Ductor in veritate.

Nos pro instituti ratione videbimus,

- I. Triplicem Querelam.
- II. Triplicem Medelam.
- III. Triplicem Cautelam.

J. J.

Exegetis.

Vera Ecclesiâ Christi in his terris non immeritò vocatur lilium inter spinas, Cant.

Cant. 2. v. 2. sicut enim lilium inter spinas quidem pulchrum est, & jucundum odorem spirat, nihilominus tamen ab illis læditur & compungitur: ita Ecclesia est ejus Hef-ziba sive Adamata, Esa. 62. v. 4. & odor vestimentorum ejus, sicut odor thuris, Cant. 4. v. 11. interea tamen inter spinas versatur, hoc est, impios, qui spinis conferruntur, Ezech. 2. v. 6. à quibus multis injuriis afficitur, ut Christus ipse in prælectâ Pericope indicat. Quemadmodum enim Oceanus semper salus & amarus manet, licet omnes aquæ dulces influant, & Deus ipse pluvias suas in illum mitat: Ita impius Mundus naturam non mutat, quò minus persequatur pios, ubi interea benigna Evangelii pluvia, & aliæ benedictiones, quas Deus super impios quoque effundit, percutit, sermo enim, quem audiunt & non faciunt, judicabit eos, in novissimo die, Joh. 12. v. 48.

Querela respicit

I. Multiplicem piorum calamitatem, quam Christus indicat his verbis: Absque synagogis facient vos. Sed veniet hora, ut omnis, qui interficit vos, arbitretur cultum se præstare Deo.

Gemina persecutio in his verbis exprimitur: prima juxta Christum fiet

1. Per viam excommunicationis. Hujus hæc ratio erat: Si quis contra legem Moïsis doceret & viveret, Pontifices, Seniores & Scribæ, verbis amicis eum commonebant. Nisi locum relinqueret admonitioni, flagellabatur: si tùm quoque perverabat, excommunicabatur, & à synagoga excluderetur, ut nemo cum ipso familiariter conversaretur, ederet & biberet, quin velut Ethnicus & publicanus habebatur, Matth. 18. v. 17. Fuitque hæc pœna

& ignominia inter Judæos maxima, quam & Principe pertinuerunt, ex quibus multi in Christum crediderunt: sed propter Phariseos non confitebantur, ut è synagoga non ejicerentur, Joh. 12. v. 42.

2. Per viam trucidationis. Judæi non amplius libera Resp. sed Romano Dominio subjecti erant, propterea non licebat ipsis occidere quenquam, ut ipsi coram Pilato confitentur, Joh. 18. v. 32. Verùm zelus, iracundia, & vindictæ cupiditas quandoque prævaluerunt, ut manus non continerint, ut Stephani exemplum testatur, Act. 7. v. 57. confer Act. 23. v. 14.

Potissimum verò Servator his verbis respicit gentilium persecutiones, ubi tanta Christianorum strages edita, ut vix à Judæis tor agni Paschales mactati, quot Christiani in N. Test. igne, gladio, bestiis, aliisque modis nefandis trucidati sunt. Hic Christus in genere tantum occisionis mentionem facit. Quando enim hostes & persecutores Evangelicæ veritatis corpus occiderunt, tum ultra nihil quicquam efficere possunt, Matth. 12. v. 4.

Hæc verò trucidatio variis modis in membra Christi exercita est. Petrus & Andreas crucifixi, Jacobus & Paulus capite truncati sunt, Johannes in oleo fervido lixatus, Bartholomæus vivus excoriatus, Stephanus lapidatus, alii alio modo interfecti sunt, & ut breviter complectar, sanguis Christianorum tanquam aqua effusus est, Psal. 79. v. 3.

Adhuc hodiè à Pontifice Romano ut hæretici excommunicamur, variisq; modis affligimur, quod tamen non ad eò insolens videatur nobis, quia eadem fors Prophetarum, Apostolorum, quinimò ipsius capitis Christi fuit, Si de mundo fuissetis, mundus

quod suum erat, diligeret. Quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus, inquit Servator, Joh. 15, 19. Ecclesia Cainica semper est sanguinaria, vera autem Ecclesia non fit sanguine, quia sponsus ejus agnus est, inquit vetus ille Ecclesie Doctor. Luporum natura non aliter fert, quam ut ovibus infidentur, nec gregi parcant, Actor. 20. v. 29. ideoque & partem habent, non in ovili Christi, sed in stagno, ardente sulphure & igne, quo omnes execrati & homicidæ pertinent, Apoc. 21. v. 8.

II. *Cultus imaginativi vanitatem.* Arbitrantur enim se per excommunicationem & interfectionem illam, cultum præstituros Deo. Id vero à Diabolo didicerunt, qui mendax & homicida ab initio est, Joh. 8. v. 44. & quia ab eo se regi & seduci sinunt, æmulationem quidem Dei habent, sed non secundum scientiam, Rom. 8. v. 2. ut interficiant animas, quæ non moriuntur, & vivificent animas, quæ non vivunt, Ezech. 13. v. 19.

Jesabel occisura probum Naboth, prædicabat jejunium quasi opus Deo gratum machinaretur, 1. Reg. 21. v. 9.

Quantam tragædiam Carolus IX. Gallie Rex in nuptiis suis cū Evangelicis egerit, siæ horrore vix memorari potest, nihilominus, postquam multa millia trucidaverat, quasi re bene gesta, argenteos & aureos nummos, cum gloriosis talibus inscriptionibus: Virtus in Rebelles: Pietas excitavit justitiam, Carolus IX. rebellium domitor, flavit. Pontifex quoque Romanus Cardinali Lotharingio tam opatum afferenti Evangelium, mille aureorum Evangelia numeravit, D. O. M. in Marci templo gratias solenni ritu egit, & in Hadriani mole

publicæ lætitiæ signum, facta tormentorum dispoitione dedit.

Hæc ita tyrannorum & hæreticorum summa animi voluptas est, si Ecclesiam Christi astu vel violentia infestent: Congregantur, & speculantur, plantas meas observant, ut expectent animam meam, ait David Psal. 56. v. 7. 8.

Veri Christiani minus hoc ipso offendantur, & fiduciam suam in Deo ponant, qui non dormit, neque dormitat, Ps. 121, 4. sed inspectatio in electis ejus, quoniam gratia & misericordia in Sanctis ejus, Sap. 3, 9. quod si aliquando concedat, ut hostes in caput fiant, Thren. 1, 5, multas injurias inferentes, & sæpe corpus ipsum occidentes: attamen sciunt, quod animam occidere non possint, Matt. 10, 28. Die novissimo justum erit apud Deum, reddere iis, qui affligunt nos, afflictionem, 2. Thess. 1. v. 6. ubi quilibet videbit, quod sit inter justum & impium, Mal. 3, v. ult.

Interea quilibet, non quod sibi rectum videtur, faciat, Deut. 12, 8. sed ductum verbi sequatur. Indicabo tibi, ô homo, quid sit bonum, Mich. 6. v. 8.

Quodcumque igitur cum hac regula non concordat, *ὀνειδος* est, Col. 2. v. ult. nec Deo placet, licet homo se cultum ei præstiturum arbitretur. Ad legem namque & testimonium, Esa. 8. v. 19, 20.

III. *Hostium veritatis cœcitatem*, de qua Servator: Et hæc facient vobis, quia non noverunt Patrem, neque me.

Hic hostes veritatis nobis describuntur

1. *Tanquam fratres ignorantia.* Deum ejusque verbum nescientes, ideo cœco zelo perciti, orthodoxos condemnant, antequam, quæ confessio eorum sit, exploraverint. Sicut & Tertullianus de gentiliis per-

persecutionibus scribit: *Solum tantummodo nomen in Christianis damnabatur.* Idem adhuc hodiè Lutheranis accidit, ab hostibus veritatis, Nonne ipsi blasphemant bonum nomen, à quo denominati sumus? Jac. 2. v. 7. Verùm quid mirum? sunt cæci & cæcorum Duces, Mate. 15. v. 14.

2. *Tanquam homines supina inconsiderantia,* qui inconsideratè, quasi frivola res sit, Christianorum sanguinem effundunt, non considerantes, quod Deus aliquando illorum sanguinem judicaturus, & vindicaturus sit, Apoc. 6. v. 10. hoc inde est, quia verà Dei cognitione destituuntur, & Scripturam aspernantur, hinc omnis, qui non cum ipsis facit, gravis etiam illis est ad videndum, Sap. 2. v. 14.

Perpendamus modò, quanto Pontifici rapiantur zelo, ratione Missæ, invocationis Sanctorum, Processionis, prohibitionis carnis, & similibus hominum traditionum, omni Scripturæ fundamèto destitutorum. Contrà nos tanquam hæreticos excommunicant, & damnant, propter veram Religionem ex omni parte cum Scripturâ consentientem. Nonne verò absurdissimi, qui pretiosum à vili, lucem à tenebris, separare nequeunt, semper errantes corde, Psal. 95. v. 10. & tenebras magis diligentes, quam lucem, Joh. 3. v. 19. & ut, quod res est, dicamus: qui claudunt Regnum cælorum ante homines: ipsi non intrant, nec introeuntes intrare sinunt, Matth. 23. v. 13.

De Secundo.

Sequitur *Medela,* quæ fluit
1. *Ex Christi curâ.* Ad Patrem enim abiturus, & visibilem præsentiam suam Apostolis suis subtracturus, alium ipsis Para-

cletum promittit, à Patre mittendum. Hoc maximopere indigebant Apostoli, quibus enim odio infensissimo eos prosequeretur, ut quasi cum scorpionibus habitarent, Ezech. 2. v. 6. tanquam purgamenta mundi, omnium peripsema; 1. Cor. 4. v. 13. & nisi hunc Paraclerum habuissent, mirum non fuisset, si petuissent in afflictione suâ, Psal. 119. v. 92. Propterea optimè Christus illis consuluit, quando Spiritum sanctum illis misit à Patre suo, quo adversus Spiritum mæroris & homicidii confirmati sunt, ut cum Paulo dicere potuerint: In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur, 2. Cor. 4. v. 8.

Cum Præpositus pincernarum Pharaonis in locum suum restitutus esset, succedentibus prosperis, oblitus est Interpretis sui Josephi, Gen. 40. v. ult.

Hoc verò Servator minimè fecit: sed ad dexteram Dei Patris exaltatus, Apostolorum memor, Spiritum sanctum visibiliter super eos effudit, ut quasi renovati, omnibus linguis magnalia Dei locuti fuerint, Act. 2. v. 11.

Adhuc hodiè non orphanos relinquet fideles suos, Joh. 14. v. 18. sed Spiritum gratiæ, Hebr. 10. v. 30. Spiritum precum, Zach. 12. v. 10. Spiritum sapientiæ, Esa 11 v. 2. Spiritum potentiæ, 2. Tim. 1. v. 8. Spiritum adoptionis, Rom. 8. v. 15. cordibus nostris immittet, ne in ullis anxietatibus desperemus: sed Spiritu ferventes, spe gaudentes, in tribulatione patientes semper inveniamur, Rom. 12. v. 12. Dominus enim memor est nostri, & benedicit nobis. Benedicit domui Israel, benedicit domui Aaron, benedicit omnibus, qui timent Dominum pusillis cum majoribus, Psal. 115. v. 12.